

HỌC PHẦN 2

TƯ DUY THỜI ĐẠI SỐ

Kiến thức nền tảng số

 Meta

Tư duy thời đại số

BÀI 1

Quyền riêng tư và bạn

Nguồn: Tài nguyên học tập này được lưu trữ bởi Meta và hiện tại bao gồm các nguồn tài liệu được rút ra từ Nhóm Thanh niên và Truyền thông, thuộc Trung tâm Internet & Xã hội Berkman Klein của Đại học Harvard theo giấy phép Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International. Tài nguyên này có thể được sử dụng, kể cả sao chép và tạo ra các tác phẩm tái sinh với mục đích thương mại hoặc phi thương mại với điều kiện cần dẫn nguồn từ Nhóm Thanh niên và Truyền thông và tuân thủ theo các điều khoản khác của giấy phép, và chia sẻ bất kỳ tác phẩm nào khác theo các điều khoản tương tự.

Hoạt động

Trò chơi về quyền riêng tư

“Quyền riêng tư” có ý nghĩa gì đối với bạn?

Có điều gì bạn đã chia sẻ trong hoạt động này mà bạn sẽ không chia sẻ với tất cả mọi người mà bạn quen không? Tại sao không? Loại thông tin đó là thông Công khai hay Riêng tư? Tại sao?

Tại sao tùy thuộc vào người mà bạn chia sẻ, bạn sẽ lựa chọn chia sẻ nhiều hơn hoặc ít hơn về một thông tin? Bạn chia sẻ nó khi nào?

Có sự thật nào mà bạn không chia sẻ với ai không? Là những điều gì? Tại sao?

Mọi người có đưa ra cùng một quyết định về những gì sẽ chia sẻ không? Tại sao có và tại sao không?

Quyền riêng tư là gì?

Quyền riêng tư là cách bạn lựa chọn xử lý thông tin về bản thân.

Việc chúng ta hiểu được định nghĩa về quyền riêng tư của chính bản thân và cảm thấy thoải mái với định nghĩa này là rất quan trọng.

Cách kiểm soát quyền riêng tư và quản lý danh tiếng trực tuyến của bạn

Bạn có biết cài đặt quyền riêng tư hiện tại của mình trên mỗi nền tảng mạng xã hội như thế nào không?

Hoạt động

- ▶ **Tại sao mỗi người lại có thể cài đặt quyền riêng tư theo cách riêng trên các nền tảng mạng xã hội?**
- ▶ **Khi nào nên chia sẻ công khai và khi nào nên lựa chọn cài đặt riêng tư?**
- ▶ **Bạn có thấy thoải mái khi chia sẻ thông tin của mình với các nền tảng mạng xã hội mà mình sử dụng hoặc với những công ty quảng cáo trên các nền tảng này không?**
- ▶ **Cuộc trò chuyện này có khiến bạn suy nghĩ khác về cài đặt quyền riêng tư của mình không?**

Hoạt động vận dụng

Tình huống #1

Linh 13 tuổi và bắt đầu tìm hiểu về ca hát.

Bạn ấy thấy mình chưa giỏi ca hát lắm nhưng muốn chia sẻ niềm đam mê mới với bạn bè và nhận ý kiến đóng góp của họ. Linh đang nghĩ tới việc đăng một số video quay cảnh mình trình bày một số bài hát yêu thích lên mạng xã hội.

- Bạn sẽ khuyên Linh sử dụng nền tảng nào?
- Theo bạn thì các cài đặt quyền riêng tư nào là lý tưởng với nền tảng đó?
- **Hãy giải thích vì sao.** Đồng thời hãy lý giải việc quan điểm cá nhân về chia sẻ thông tin có thể thay đổi theo từng hoàn cảnh.

Hoạt động vận dụng

Hiếu là cậu bé 16 tuổi đam mê nấu nướng và sáng tạo ra công thức nấu ăn mới.

Tình huống

#2

Cậu rất háo hức khi làm được một vài món ăn từ gà và muốn chia sẻ các công thức đó với bạn bè và những người đam mê nấu nướng khác.

- Bạn sẽ khuyên Hiếu sử dụng nền tảng nào?
- Theo bạn thì các cài đặt quyền riêng tư nào là lý tưởng với nền tảng đó?
- **Hãy giải thích vì sao.**

Hoạt động vận dụng

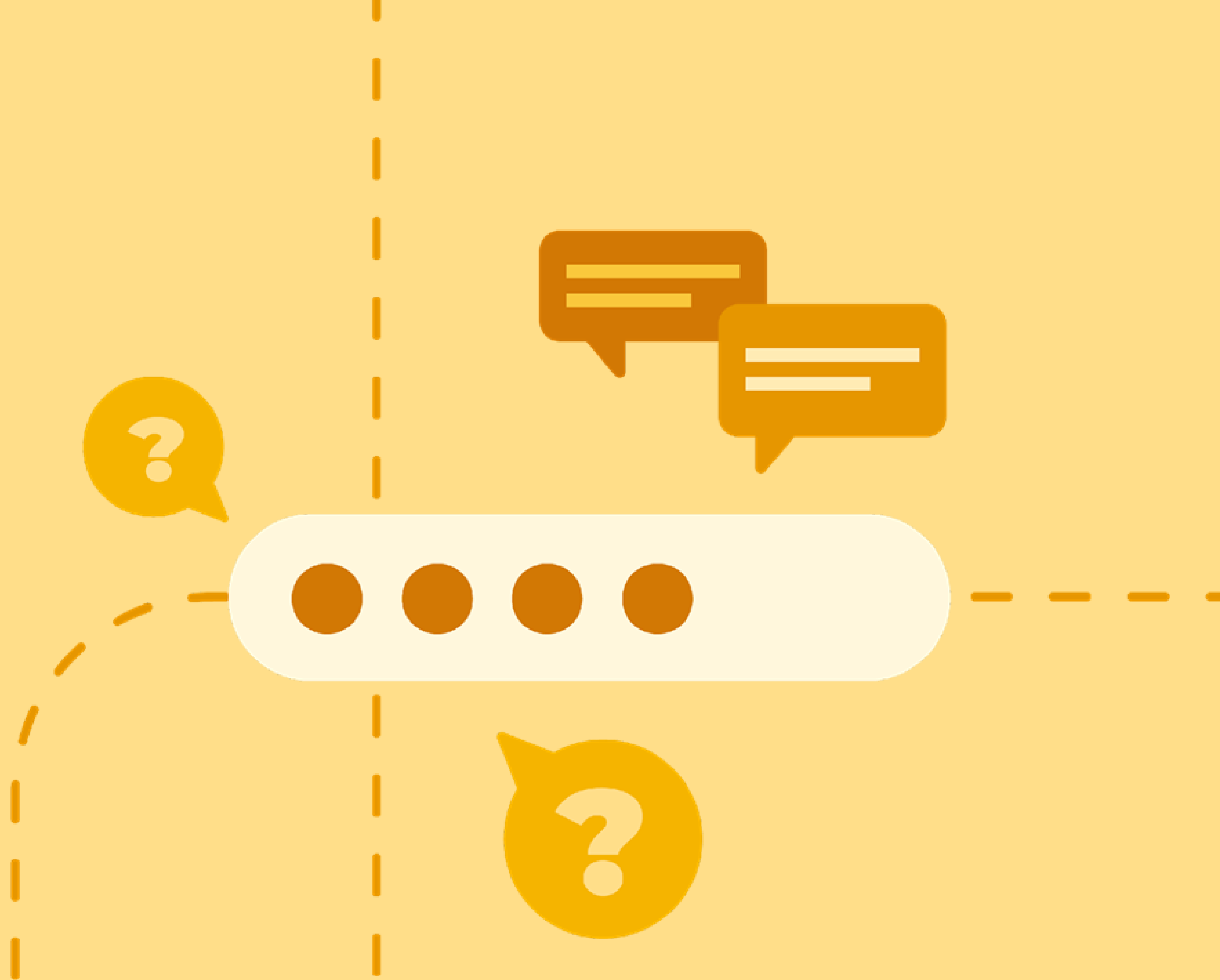
Tình huống #3

Trang 18 tuổi và bạn ấy muốn tìm việc làm vào tháng tới.

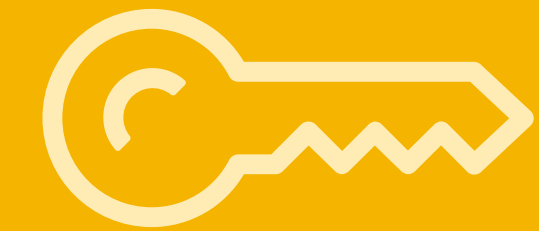
Trang muốn làm việc trong lĩnh vực CNTT nhưng lại không biết công việc nào đang cần tuyển dụng và liệu mình có đủ điều kiện ứng tuyển vào các vị trí đó không. Trang biết rằng các nhà tuyển dụng sẽ muốn xem bản sơ yếu lý lịch nhưng bạn ấy không biết viết như thế nào cho hiệu quả. Trang muốn nhận được lời khuyên hoặc gợi ý từ những người có chung mối quan tâm giống Trang.

- Bạn sẽ khuyên Trang nên sử dụng loại nền tảng nào?
- Theo bạn thì các cài đặt quyền riêng tư nào là lý tưởng với nền tảng đó?
- **Giải thích vì sao.**

Mật khẩu

Nguồn: Tài nguyên học tập này được lưu trữ bởi Meta và hiện tại bao gồm các nguồn tài liệu được rút ra từ Nhóm Thanh niên và Truyền thông, thuộc Trung tâm Internet & Xã hội Berkman Klein của Đại học Harvard theo giấy phép Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International. Tài nguyên này có thể được sử dụng, kể cả sao chép và tạo ra các tác phẩm tái sinh với mục đích thương mại hoặc phi thương mại với điều kiện cần dẫn nguồn từ Nhóm Thanh niên và Truyền thông và tuân thủ theo các điều khoản khác của giấy phép, và chia sẻ bất kỳ tác phẩm nào khác theo các điều khoản tương tự.

Hãy cùng trao đổi về mật khẩu!

Lưu ý: Không được chia sẻ mật khẩu thật của mình trong bài tập này hoặc trong bất kỳ bài tập nào khác.

Hoạt động tương tác

Chuyện gì có thể xảy ra nếu một người có ý đồ xấu biết được mật khẩu và truy cập vào nền tảng mạng xã hội mà bạn yêu thích?

Chuyện gì có thể xảy ra nếu tin tặc biết được mật khẩu tài khoản ngân hàng trực tuyến của cha mẹ/người thân của bạn?

Tin tặc biết được mật khẩu cá nhân bằng cách nào?

Mật khẩu

Mật khẩu mạnh là gì?

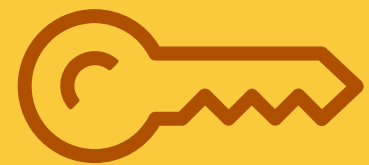
Như thế nào là một mật khẩu yếu?

Cách tạo mật khẩu mạnh: Công thức tạo mật khẩu

- ▶ Bao gồm ít nhất một số.
- ▶ Bao gồm ít nhất một ký hiệu.
- ▶ Bao gồm ít nhất một chữ viết hoa và một chữ viết thường.
- ▶ Mật khẩu nên có tối thiểu 7 ký tự.
- ▶ Mật khẩu nên dễ nhớ (trừ khi sử dụng trình quản lý mật khẩu).
Trình quản lý mật khẩu là một trang web/ứng dụng để người dùng lưu và sắp xếp mật khẩu của mình.
- ▶ Mật khẩu không nên là một từ thông dụng hoặc chứa thông tin cá nhân (ngày sinh, tên cha mẹ, v.v).
- ▶ Không nên dùng chung mật khẩu giữa nhiều trang web.

Cách tạo mật khẩu mạnh: Độ dài mật khẩu

Nối một chuỗi gồm bốn từ không liên quan với nhau
trở lên để khiến mật khẩu khó đoán hơn.

kem + táo + socola + lớp 9A! = kemtaosocolalop9A!

Các cách khiến mật khẩu của bạn yếu đi

Sử dụng một mật khẩu cho nhiều tài khoản

Sử dụng mật khẩu chứa thông tin cá nhân

Sử dụng cùng một mật khẩu trong nhiều năm

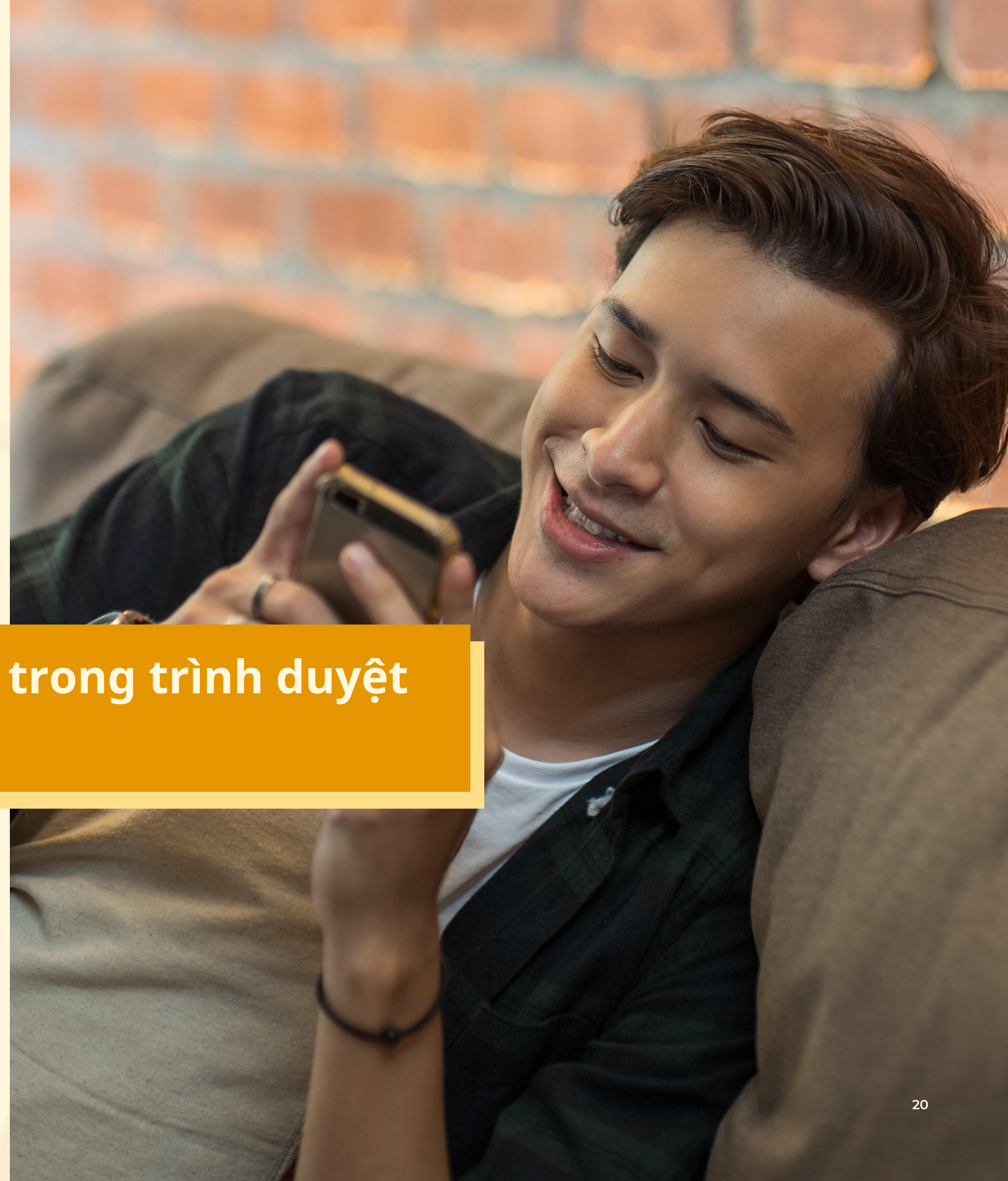

Quên mật khẩu

Bạn có sử dụng trình quản lý mật khẩu không?

Bạn có sử dụng tính năng “Lưu mật khẩu” trong trình duyệt của mình không?

CHIA SẺ MẬT KHẨU:

Bạn có chia sẻ mật khẩu của mình với người khác không?

Liệu có trường hợp nào có thể chia sẻ mật khẩu không?

Bạn có chia sẻ mật khẩu với bất kỳ ai không?

Nếu bạn chơi thân với ai đó, họ có đặt ra điều kiện và gây sức ép khiến bạn phải chia sẻ mật khẩu với họ không?

Lừa đảo mạo danh/Lừa đảo qua mạng

Nếu một người biết đủ thông tin cá nhân về bạn thì họ có thể đoán ra mật khẩu của bạn.

Xác thực đa yếu tố (hoặc hai yếu tố)

Cách sử dụng xác thực hai yếu tố trên Facebook

- ▶ Nhấp vào ở góc trên bên phải của Facebook, đi tới **Cài đặt bảo mật và đăng nhập** rồi nhấp vào **Cài đặt > Bảo mật và đăng nhập**.
- ▶ Cuộn xuống **Sử dụng xác thực hai yếu tố** và nhấp vào **Chỉnh sửa**.
- ▶ Chọn nơi bạn muốn nhận cảnh báo, ví dụ như tài khoản email hoặc thông báo trên Facebook từ thiết bị đã nhận dạng.
- ▶ Nhấp vào **Bật** khi bạn đã chọn và kích hoạt phương thức xác thực.

Cách sử dụng xác thực hai yếu tố trên Instagram

- ▶ Nhấn hoặc ảnh hồ sơ của bạn ở dưới cùng bên phải để truy cập hồ sơ.
- ▶ Nhấn ở trên cùng bên phải, sau đó nhấn vào **Cài đặt**.
- ▶ Nhấn vào **Bảo mật**, sau đó nhấn vào **Xác thực hai yếu tố**.
- ▶ Nhấn vào **Bắt đầu** ở dưới cùng.
- ▶ Chọn phương thức bảo mật bạn muốn thêm và làm theo hướng dẫn trên màn hình.

Hoạt động thực hành

Tìm hiểu về mật khẩu

1 Bạn sẽ áp dụng 3 kiến thức nào trong bài học này khi phải tạo mật khẩu trong tương lai?

3 Có 3 cách nào để bạn chia sẻ mật khẩu của mình với người khác một cách an toàn?

2 Hãy lấy một ví dụ về trường hợp mà bạn cảm thấy nên chia sẻ mật khẩu của mình với ai đó?

4 Hãy nêu 3 ví dụ về hậu quả nếu như mật khẩu của bạn rơi vào tay kẻ xấu?

Hoạt động vận dụng

Kiểm tra lại độ mạnh của các mật khẩu các tài khoản bạn đang sử dụng và thay đổi nếu cần thiết.

An ninh mạng, lừa đảo và thư rác

Nguồn: Tài nguyên học tập này được lưu trữ bởi Meta và hiện tại bao gồm các nguồn tài liệu được rút ra từ Nhóm Thanh niên và Truyền thông, thuộc Trung tâm Internet & Xã hội Berkman Klein của Đại học Harvard theo giấy phép Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International. Tài nguyên này có thể được sử dụng, kể cả sao chép và tạo ra các tác phẩm tái sinh với mục đích thương mại hoặc phi thương mại với điều kiện cần dẫn nguồn từ Nhóm Thanh niên và Truyền thông và tuân thủ theo các điều khoản khác của giấy phép, và chia sẻ bất kỳ tác phẩm nào khác theo các điều khoản tương tự.

Khi sử dụng Internet, chúng ta có thể đứng trước những rủi ro khi truy cập trang web, giao tiếp trên mạng hoặc tải dữ liệu xuống.

Đôi khi, các trang web chúng ta truy cập, những người dùng chung kết nối mạng, hoặc thậm chí ngay cả các bên thứ ba cũng có thể tìm ra vị trí hoặc thông tin khác về chúng ta khi chúng ta lướt xem các nội dung trực tuyến.

- **Tại sao những tin tặc ác ý lại cố tìm cách truy cập thông tin của chúng ta trên mạng?**
- **Tại sao một trang web mà chúng ta không đăng nhập lại muốn theo dõi xem chúng ta là ai?**
- **Họ đang tìm kiếm thông tin gì?**

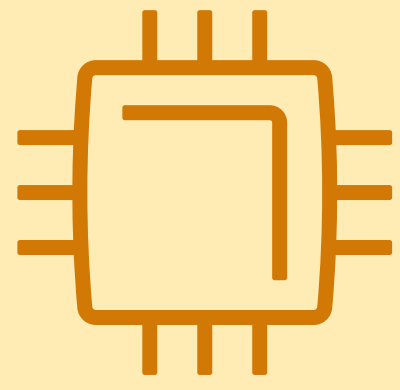

Rủi ro trực tuyến

Hãy cẩn trọng khi nhấp vào các liên kết, quảng cáo hoặc bài viết trên mạng xã hội.

Đường link URL đó có khớp với những gì bạn đang nghĩ không?

Bạn có truy cập vào đúng trang khi bạn tự nhập lại URL hoặc tìm kiếm trang web đó không?

Phần mềm độc hại là gì?

Phần mềm độc hại là một đoạn mã độc có thể chạy ngầm trên máy tính. Một số phần mềm độc hại có thể thu thập dữ liệu từ máy tính và cho phép tin tặc chiếm quyền kiểm soát máy tính của chúng ta.

Một số phần mềm độc hại đơn giản hơn, chẳng hạn như các trang web làm giả cổng bảo mật của ngân hàng hoặc các thông báo hiển thị quảng cáo trong trình duyệt của chúng ta để kiếm tiền.

Thư rác (spam)

**Bạn định nghĩa
thư rác (spam)
như thế nào?**

Hoạt động thực hành

Thảo luận về các tình huống, áp dụng các kiến thức đã được học.

Bạn nhận được email từ một luật sư, thông báo rằng có người họ hàng xa để lại cho bạn một số tiền. Email này có nội dung sau: “Để nhận tiền, vui lòng gửi cho tôi thông tin trên thẻ ngân hàng và số tài khoản ngân hàng của bạn để chúng tôi hoàn tất việc gửi tiền”.

Một người bạn nhắn tin cho bạn rằng bạn ấy đang cố gắng tìm lại bức ảnh mà bạn đã từng cho bạn ấy xem, nhưng hiện giờ bạn ấy không có quyền truy cập để xem bức ảnh đó nữa, còn bạn không thể truy cập vào máy tính ngay lúc này để gửi ảnh. Họ nhắn cho bạn: “Tớ có thể đăng nhập nhanh vào tài khoản của cậu để tải ảnh xuống - mật khẩu của cậu là gì?”

Hoạt động vận dụng

Xem xét lại toàn bộ thư đến trong hòm thư điện tử (email) cá nhân và tiến hành đánh dấu các thư được xác định là thư rác vào mục Thư rác (Spam) để bộ lọc email hoạt động tốt hơn.

HỌC PHẦN 2

TƯ DUY THỜI ĐẠI SỐ

Kiến thức nền tảng số

